

Omgaan met moeilijk begrijpbaar gedrag
15 maart 2024
Directiecongres bao Beveren

roselien.dhaenen@katholiekonderwijs.vlaanderen

Pedagogisch begeleider zorg en kansen SO

annick.dheedens@katholiekonderwijs.vlaanderen

Pedagogisch begeleider zorg en kansen bao-so; gedrag

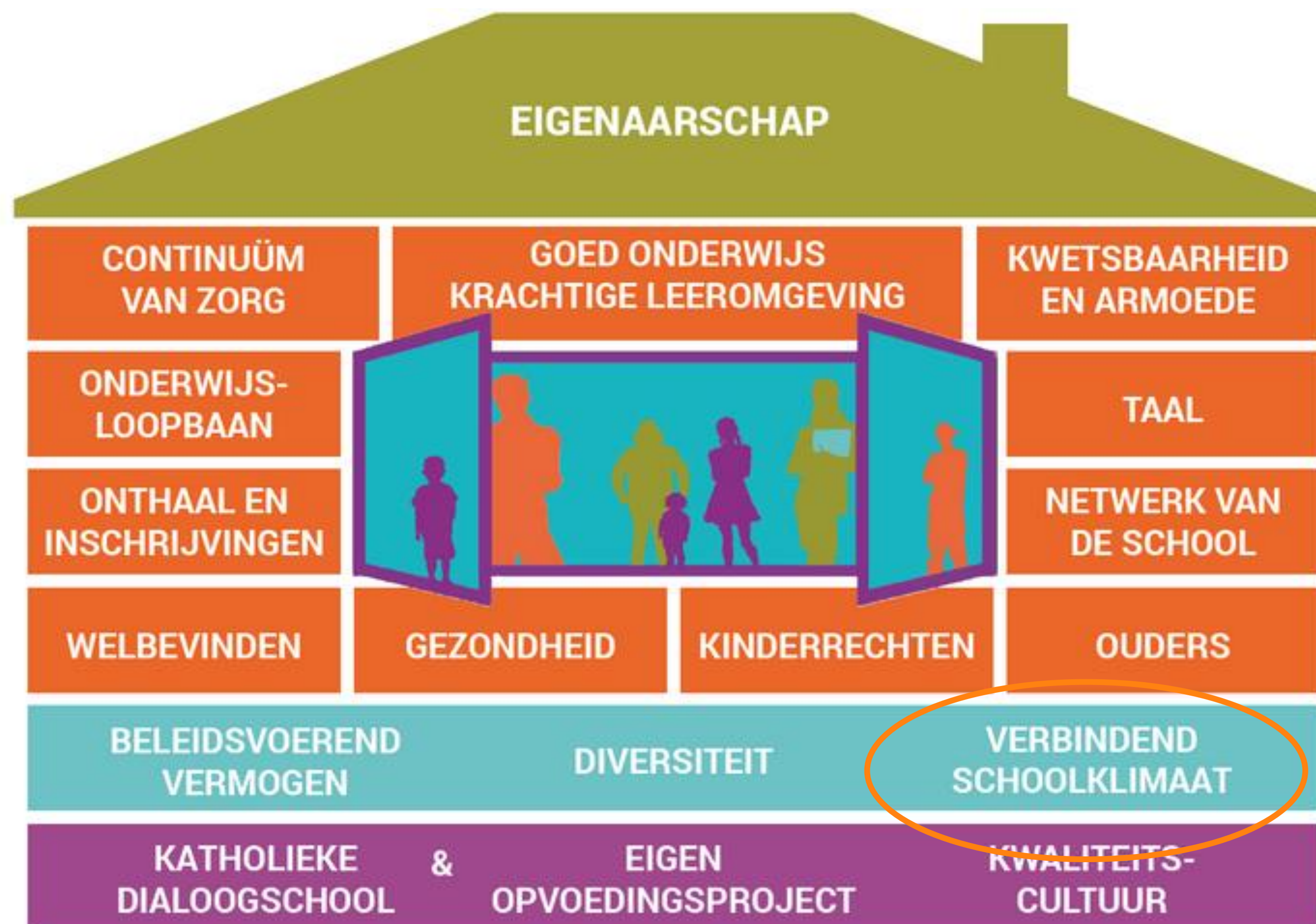

Welkomstrondje: Wat is moeilijk begrijpbaar gedrag voor jou? Wat doet dat met jou?

Verbindend schoolklimaat: vademecum zorgbreed en kansrijk onderwijs

[Pro-site vademecum zorgbreed en kansrijk onderwijs](#)

[Vademecum zorgbreed en kansrijk onderwijs](#)

ZIJ DIE HET MOEILIKST ZIJN OM VAN TE HOUDEN,
HEBBEN ONZE LIEFDE HET HARDST NODIG.

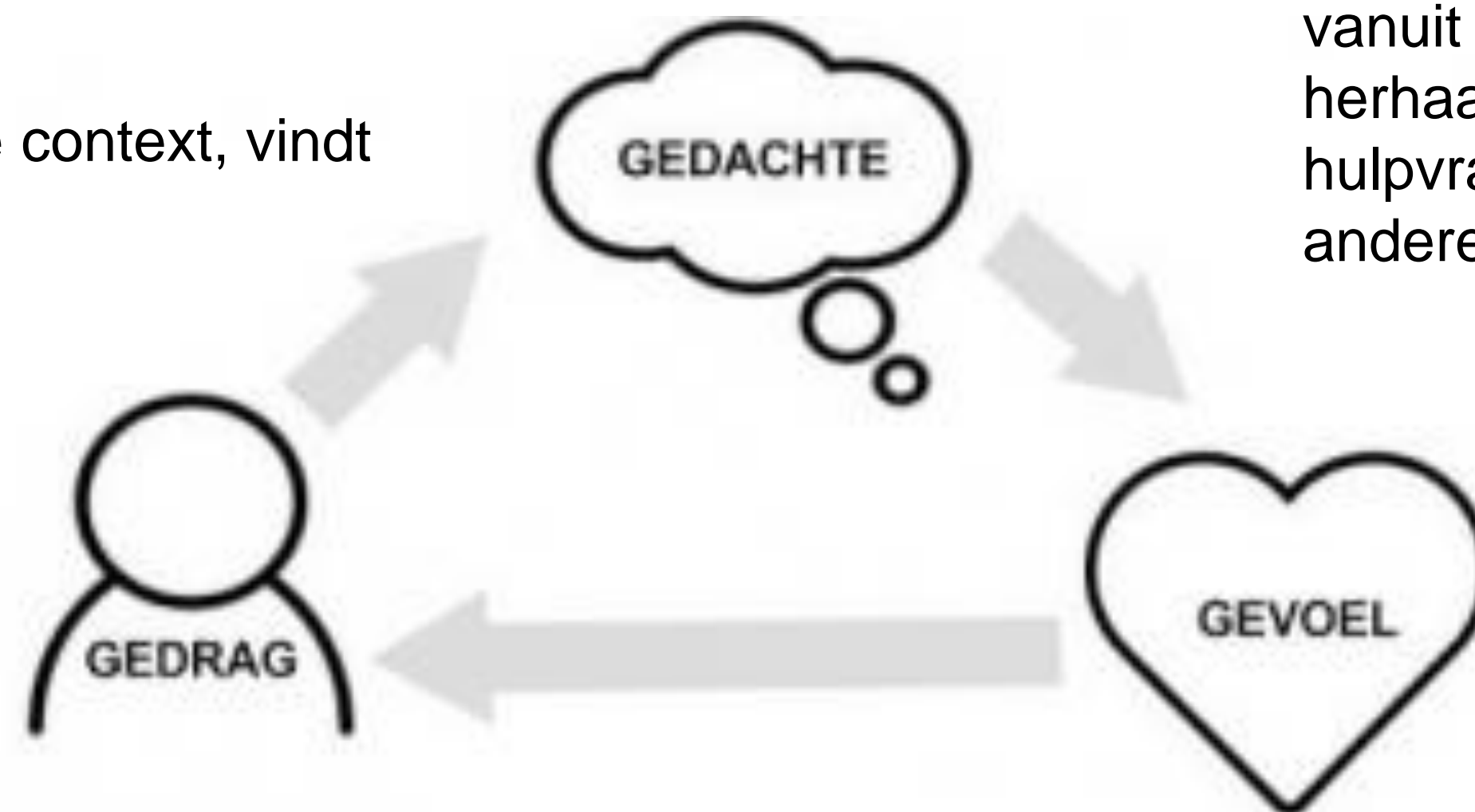

Wat is gedrag?

-door wat we diep van binnen vinden, willen en denken. Daar in onze overtuigingen ligt ons gedrag.

- bewuste of onbewuste handelingen al dan niet waarneembaar ...
- Is interactie in een bepaalde context, vindt plaats met anderen

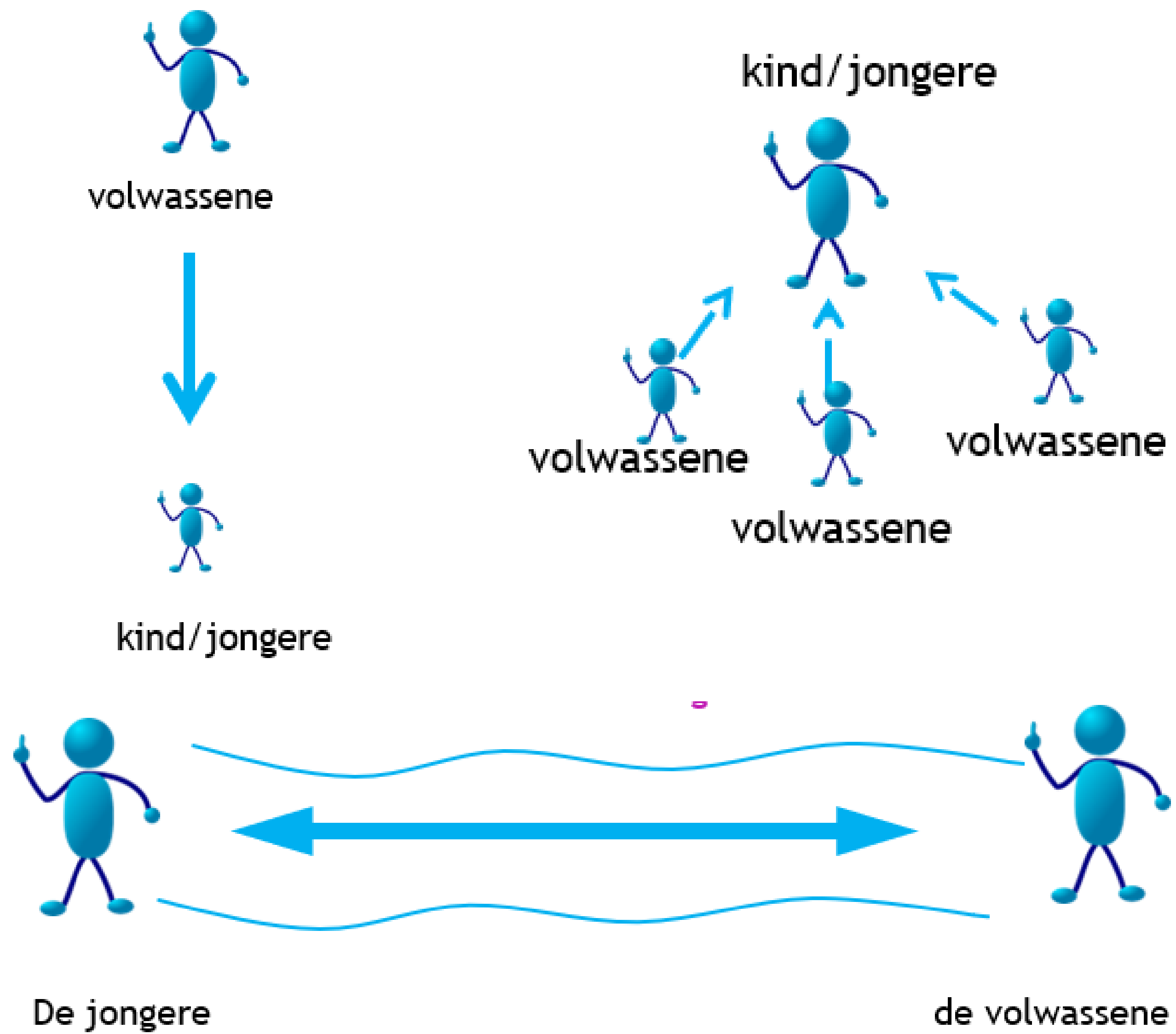
Gedrag is communicatie van eigen referentiekader en vanuit de organisatie. Moeilijk gedrag dat zich herhaalt of acuut voorkomt, is een verborgen hulpvraag die de jongeren op dat moment niet op een andere manier kan stellen.

- wordt aangestuurd

-Wanneer we onze overtuigingen benoemen, wordt het duidelijk waarom we iets doen en wordt ons gedrag transparanter.

- Welk gedrag willen we de leerlingen aanleren? - Is onze school helder in wat gewenst gedrag is?

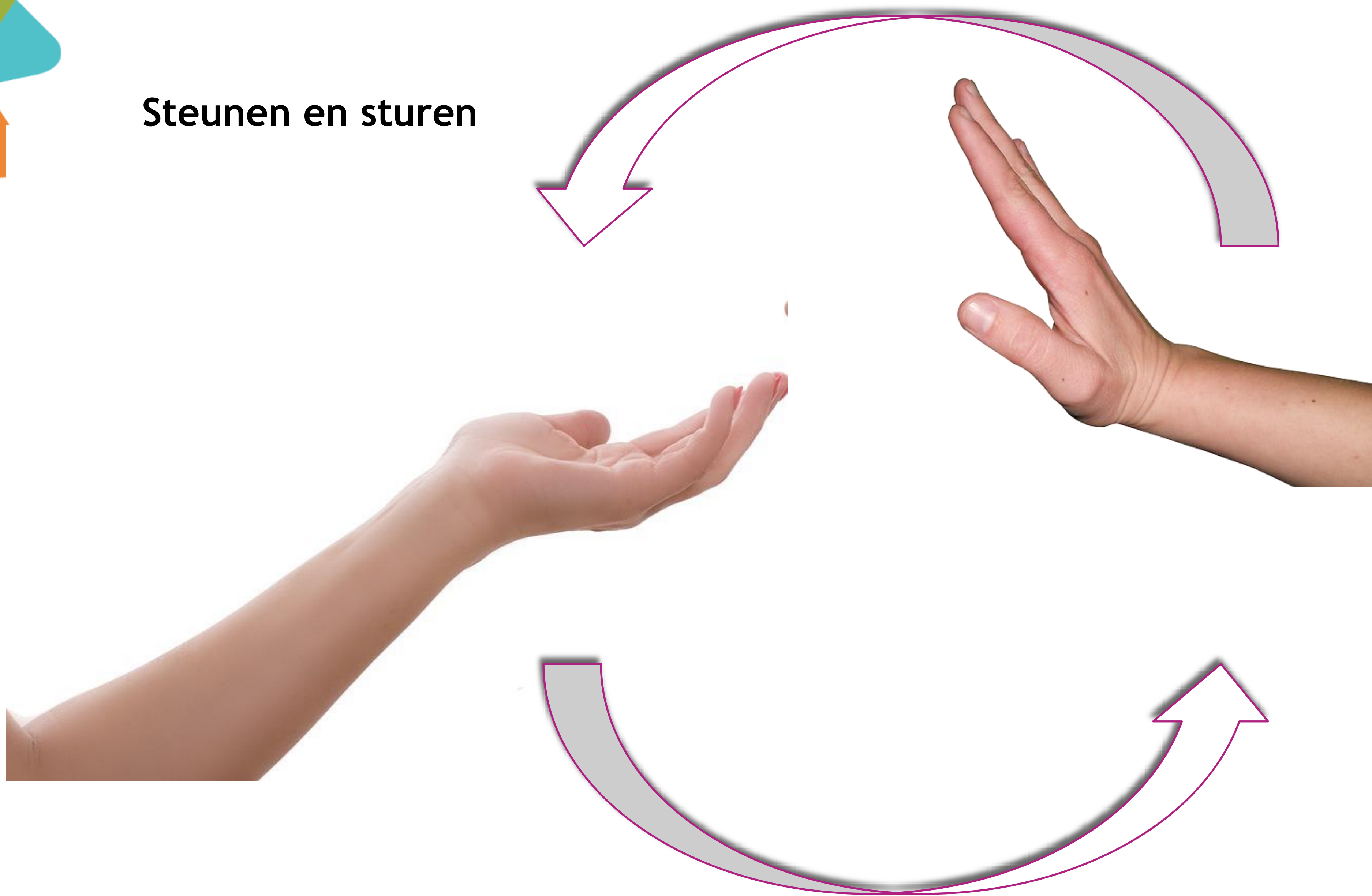

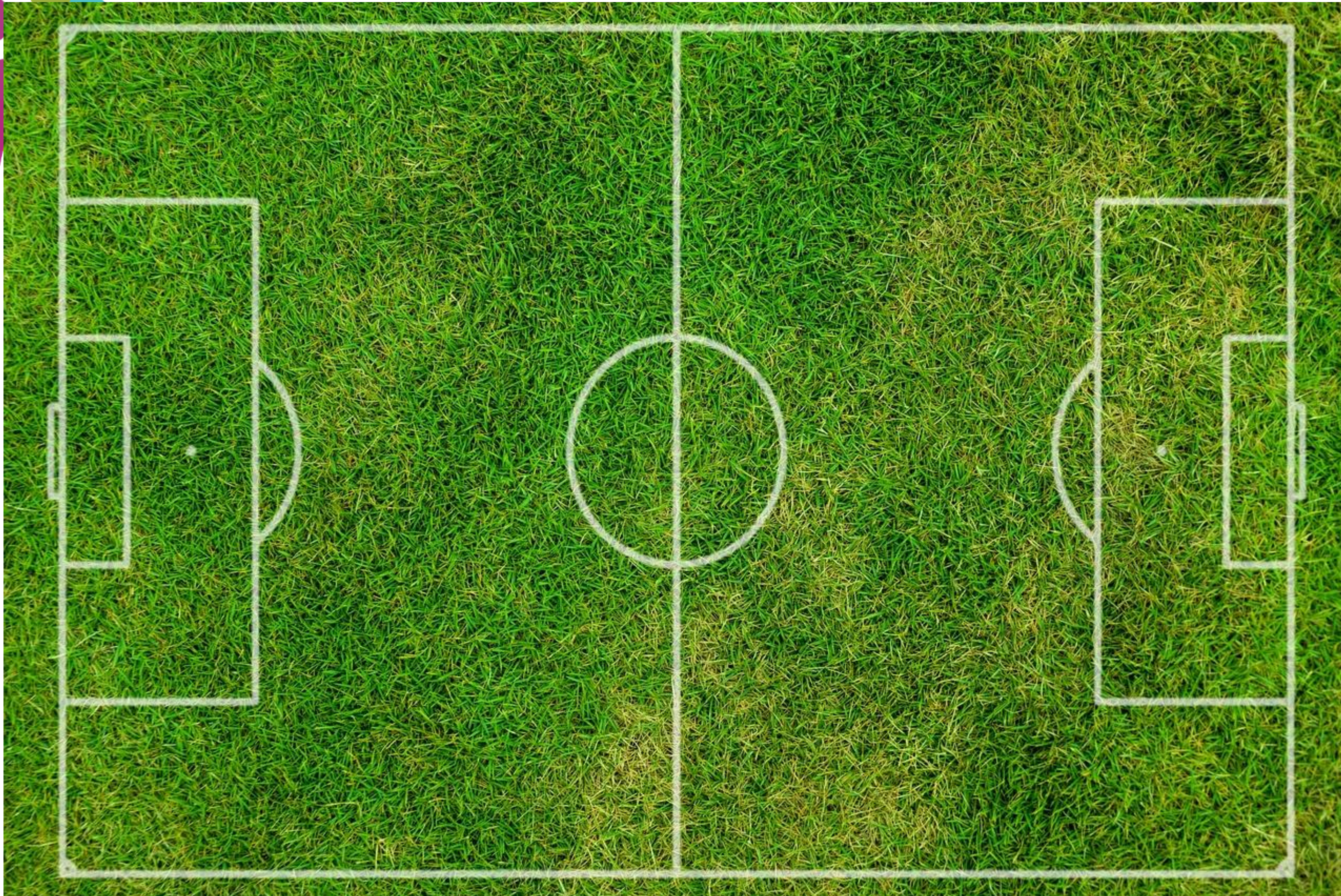

Steunen en sturen

Gedrag en grenzen

Realiteit...

Gedrag en communicatie

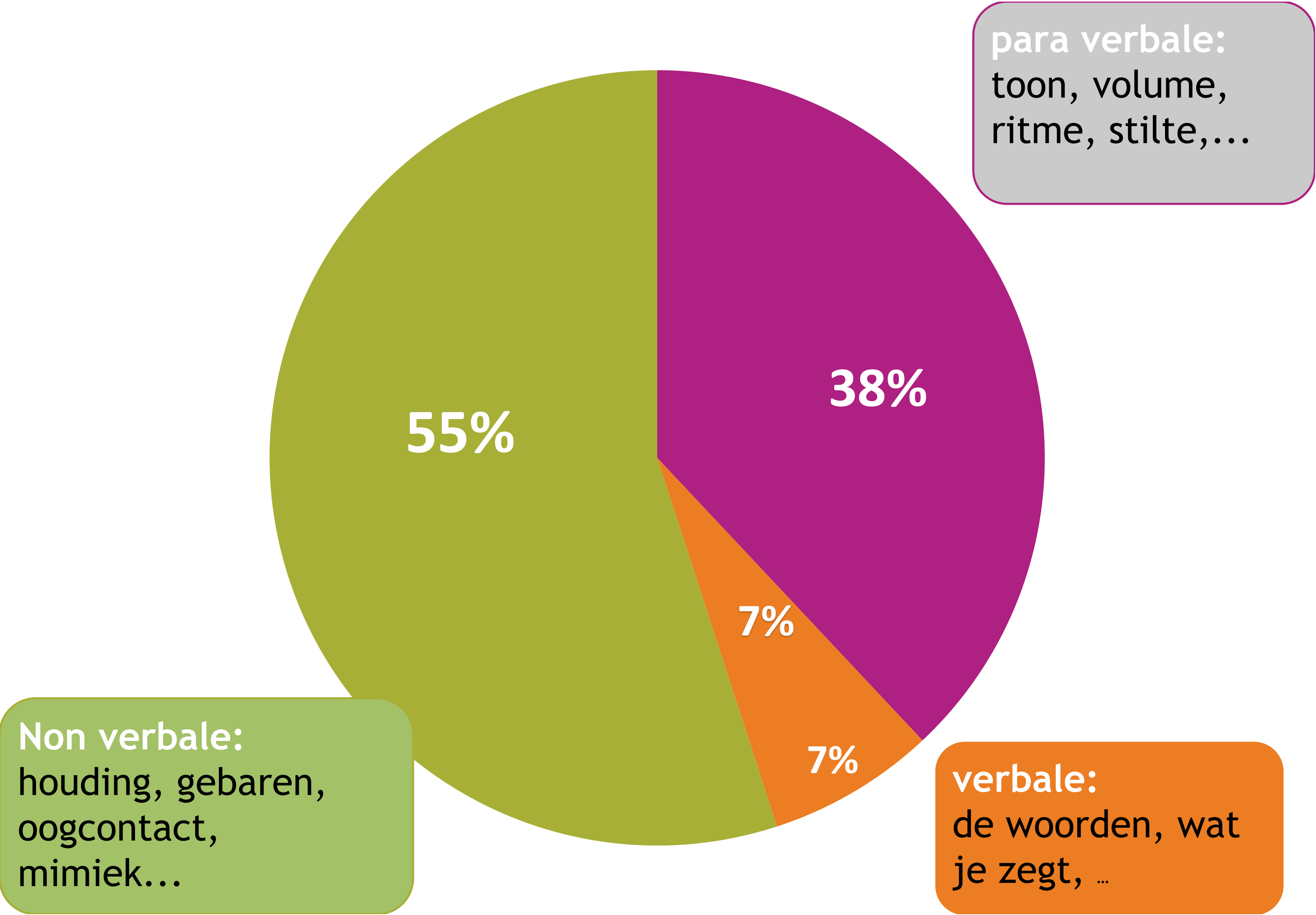

DE DIEPERE OORZAAK VAN DE MEESTE GEDRAGSPROBLEMEN

IS EERDER EEN GEBREK AAN VERBONDENHEID

DAN EEN GEBREK AAN DISCIPLINE.
(ALETHA SOLTER)

Gedrag en ontwikkeling

Vertrekken vanuit **basisbehoeften**: veiligheid en waardering
(gehoord en gezien worden, erbij horen)

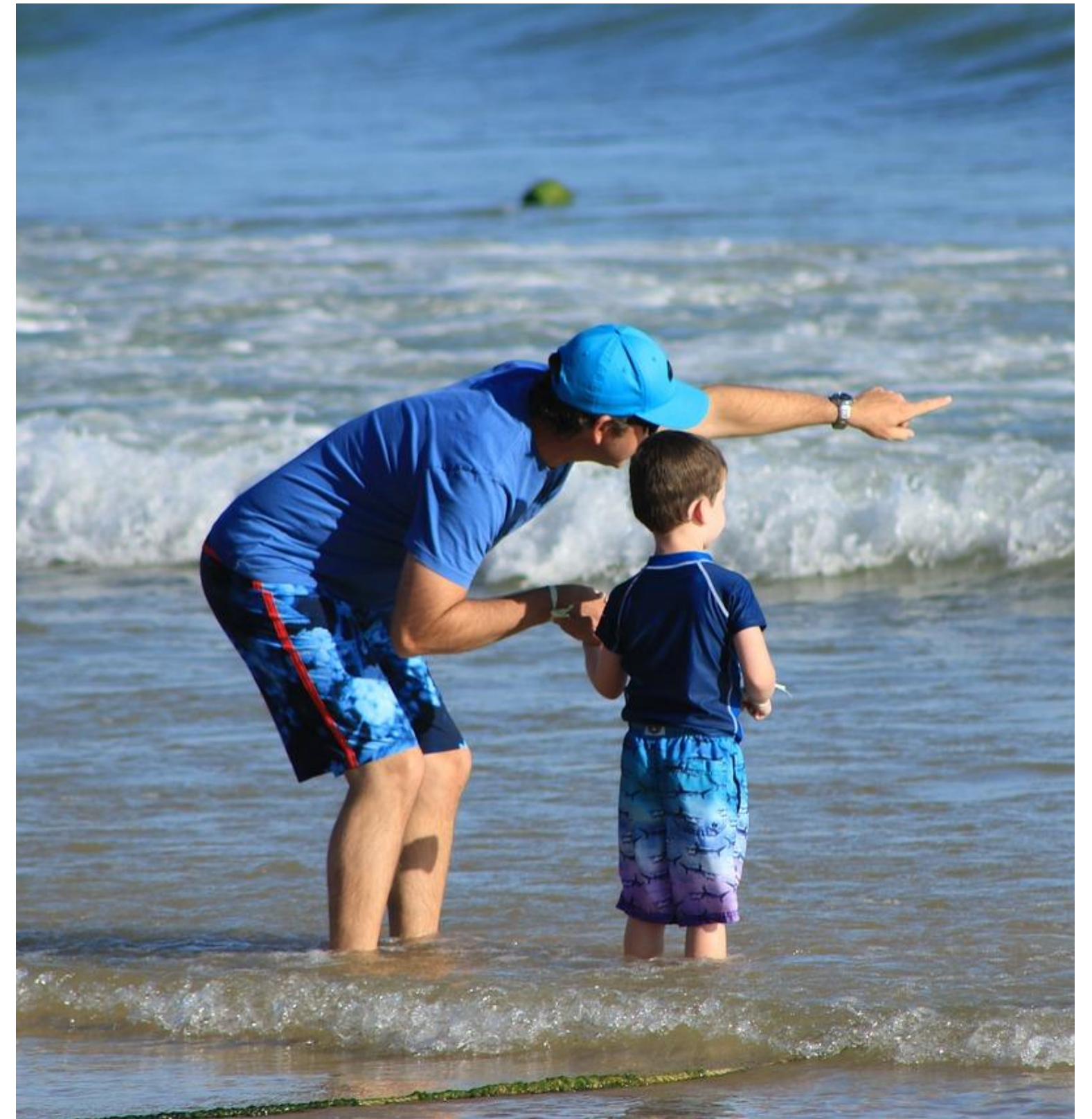
BABY

Hersencellen krijgen verbinding
= leerproces
Reguleren

PEUTER

Veilig gevoel
= hechting
verkennen

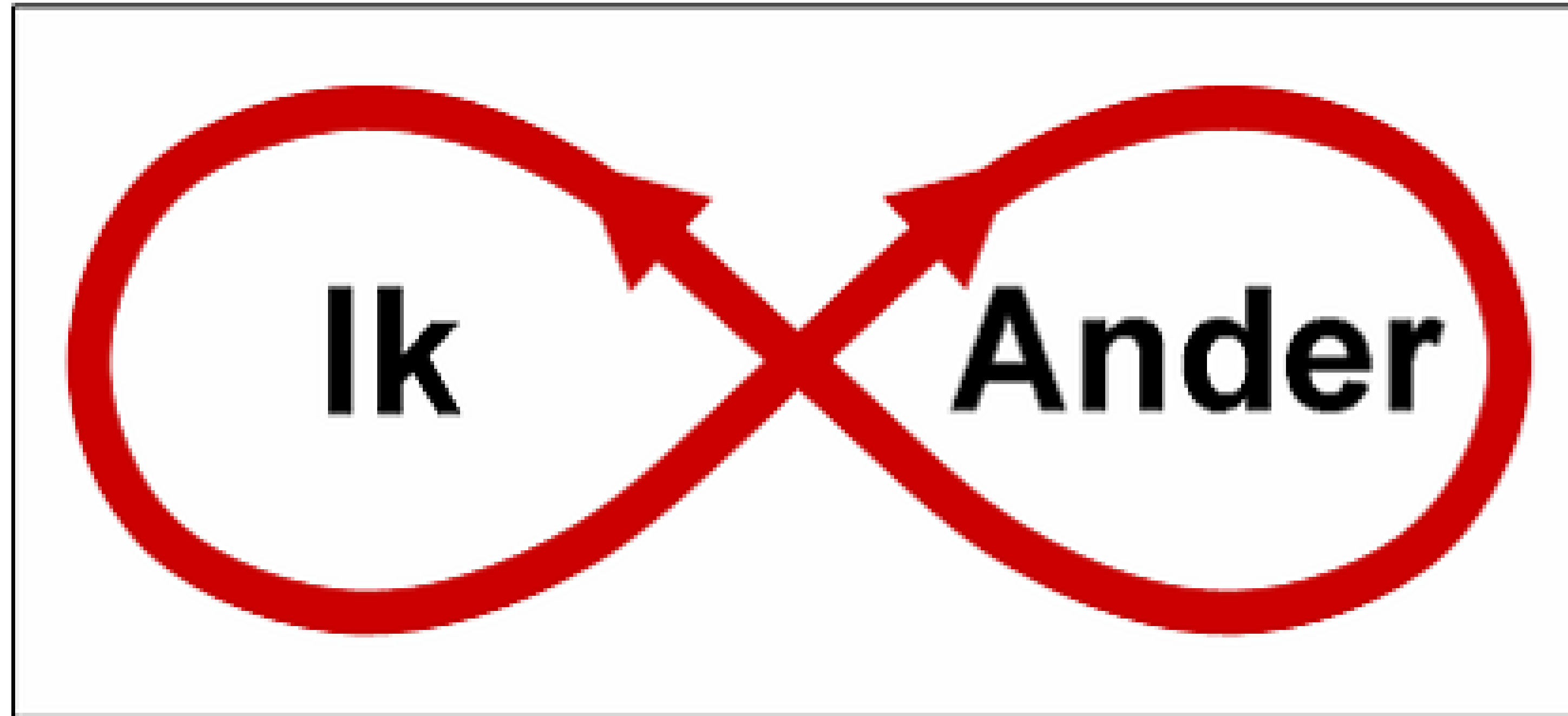

KLEUTER

Emoties reguleren
uit op effecten

Emotionele ontwikkeling:

Herkennen en begrijpen
van de eigen gevoelens

Herkennen en begrijpen
van de gevoelens van de ander

Doel

Deze op een sociaal-aanvaardbare wijze tot uitdrukking te brengen.

Leert zich inleven in de anderen en inzicht krijgen in zichzelf.

6-7j. Iemand doet iets slechts aan mij.

8-9j. Ik doe iets goeds aan een ander.

9-10j. Iemand doet iets goeds aan mij.

11-12j. ik doe iets slechts aan een ander.

KIND in de maatschappij
= waarden en normen ervaren

IK

JIJ

WIJ

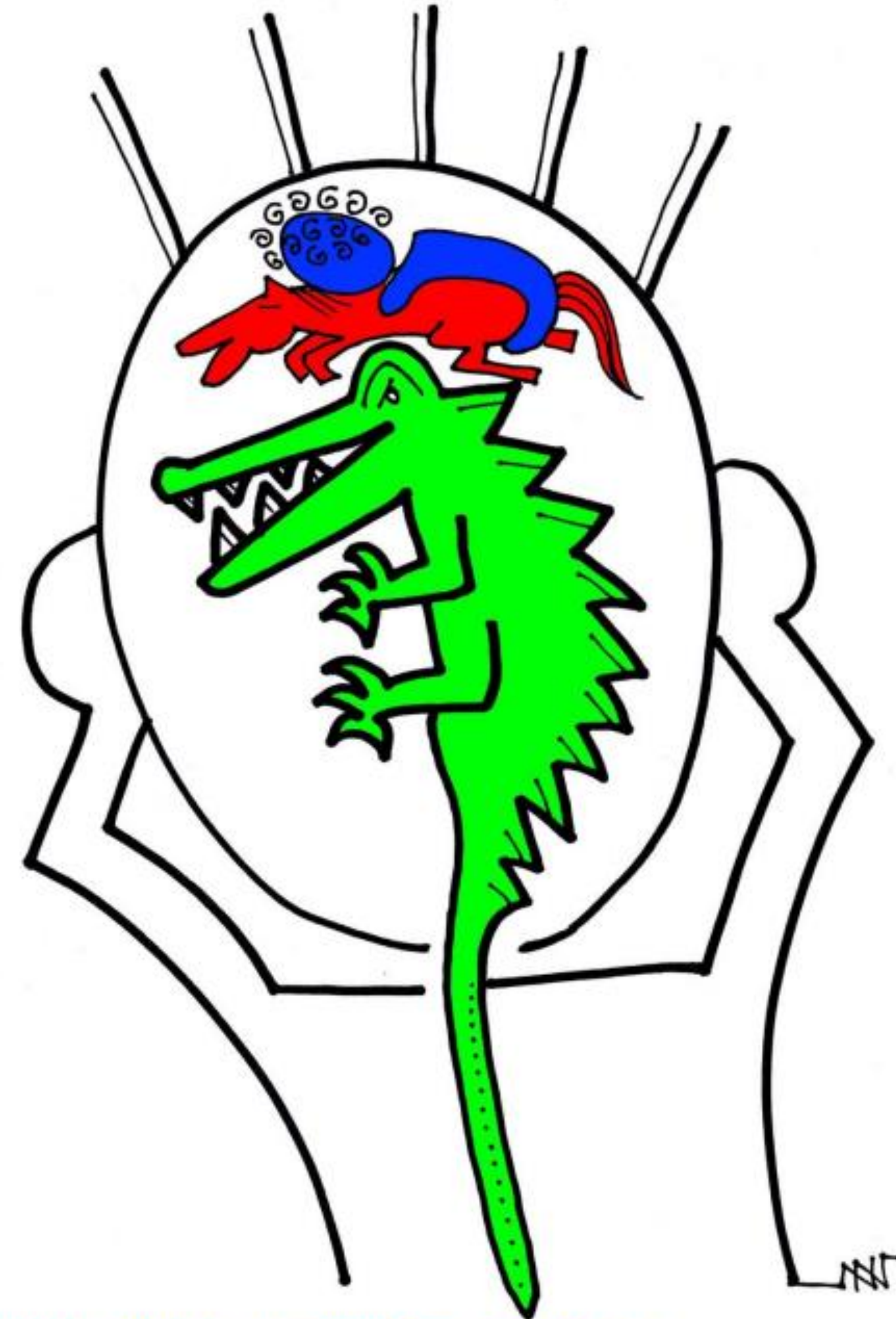
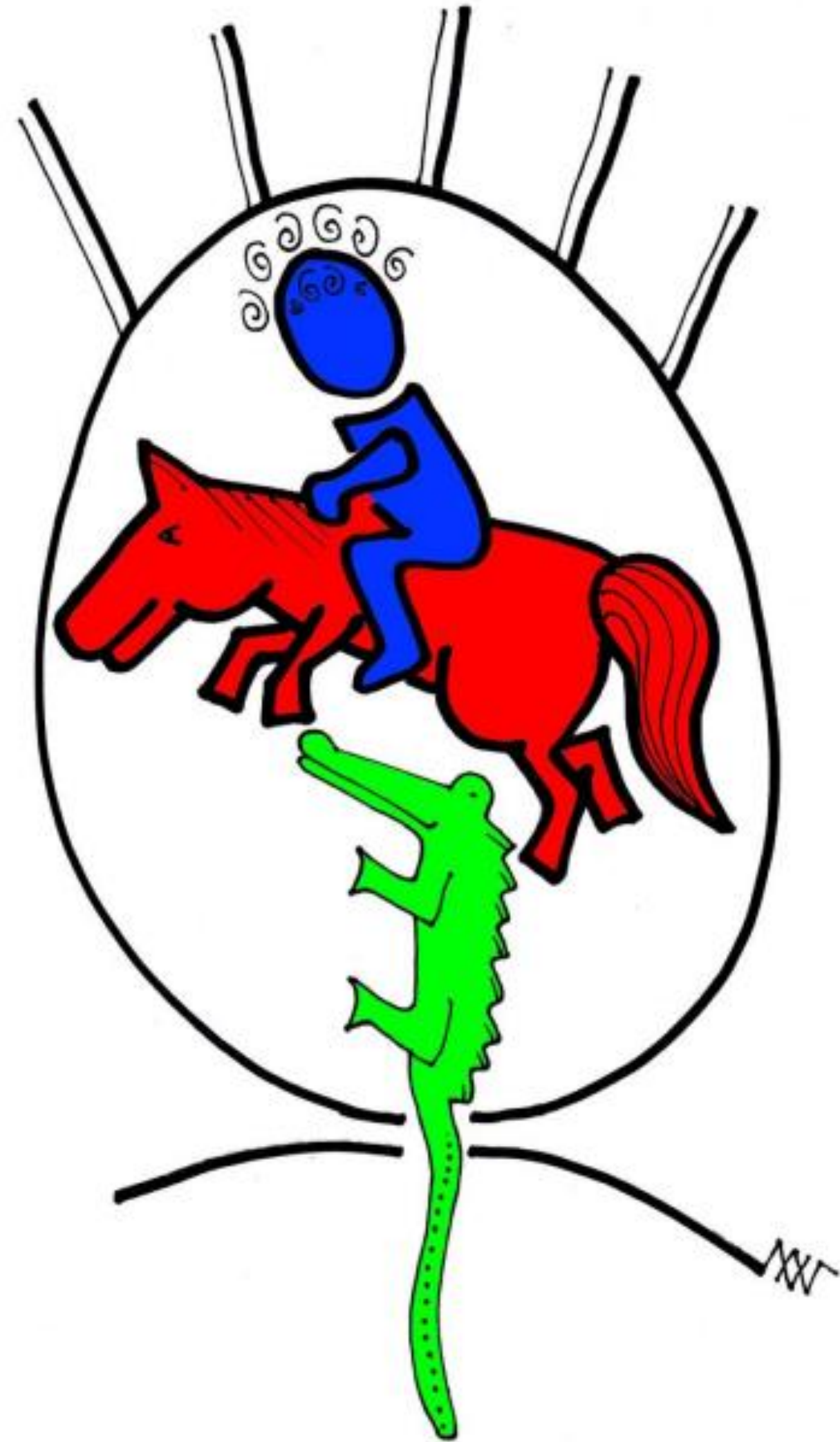
Kees Van Overveld

PUBER = volwassen worden

Het driedelige brein reptielenbrein, actiebrein - zoogdierenbrein, emotiebrein - mensenbrein, denkend brein geeft inzicht en betekenis aan sociaal-emotionele processen.

Reptielenbrein of actiebrein

- Achterhersenen. Hersenstam.
- Denkt niet na en onthoudt ook niets
- Het reageert instinctief, vanuit reflexen en – automatisch (connectie ruggenwervel)
- Gebied van onze autonome functies (ademhaling, bloeddruk, hormoonafscheiding, neurotransmitters...)
- Overlevingsinstinct
- Regelt opwinding (arousel) en alertheid
- Flight, fight, active of passive freeze
- Reageert razendsnel en is altijd alert
- Het houdt zich bezig met 'kunnen overleven, basisbehoeften, zelfbescherming'

Zoogdierenbrein of emotiebrein

- Midden hersenen
- Limbisch systeem met Kern amygdala
- Het zoogdieren brein is het domein van je emoties
- Screent alle zintuiglijke informatie op emotionele relevantie en vergelijkt deze met opgeslagen herinneringen en gedrag gebaseerd op positieve en negatieve ervaringen
- De ontwikkeling is voltooid als deze componenten goed zijn ontwikkeld:
  - de emotionele component = eigen gevoelens kunnen herkennen en de uiting ervan hanteren
  - de sociale component = gevoelens van anderen herkennen en erop kunnen reageren

Nadenkend- rationale brein

- Grote hersenen ontwikkelen, Taalontwikkeling, visuele beelden weergeven enz...Neo cortex
- Dit is het jongste gedeelte van je brein
- Het rationale brein zorgt ervoor dat we informatie kunnen opnemen, verwerken, weergeven (kennisverwerking, logisch redeneren, problemen analyseren, strategische denken...(EF, cogn denken)
- Reflectie kan, (abstract) redeneren over binnenkant en buitenkant van zichzelf, de ander ...
- Het is vooral verantwoordelijk voor alle rationaliteit en nuchterheid, weloverwogen beslissingen
- Hanteert een gepaste dosis stress om te kunnen focussen

Achterhersenen, overlevingsbrein, reptielenbrein, dinobrein

“ik voel me veilig” V - V

- overleven – zelfbescherming – basisbehoeften
- fight – flight – freeze – (follow)
- alertheid - aandacht

Middenhersenen, emotionele brein, gevoelsbrein, zoogdierenbrein

“ik hoor erbij” V

- emoties
- zich veilig voelen in groep
- kunnen rekenen op anderen
- zich verbonden voelen met elkaar

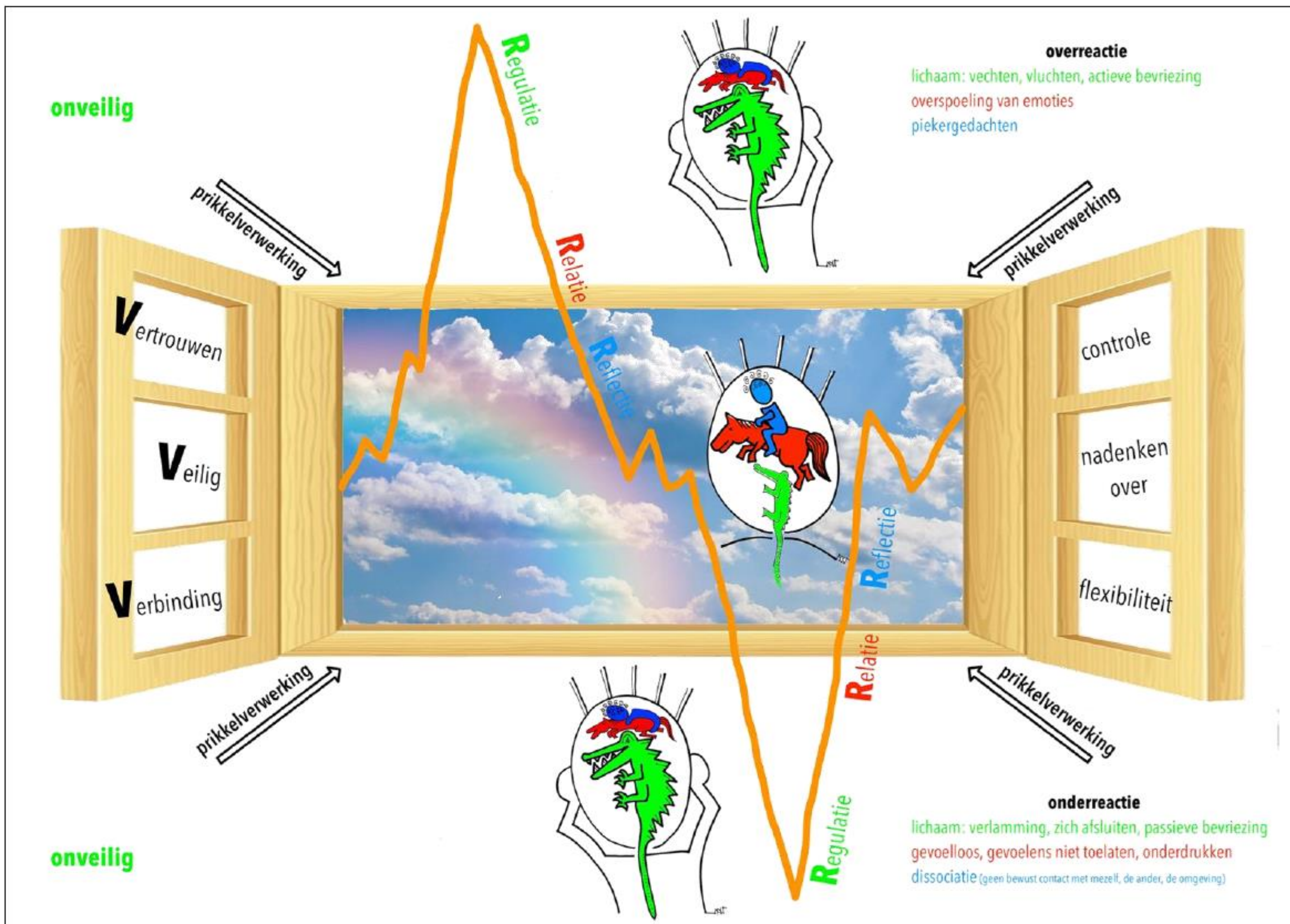
Voorhersenen, nadenkend brein, grote hersenen of neocortex

“ik kan het”

- denktaken (creatief zijn, nieuwe dingen verzinnen en leren, plannen maken, organiseren,...)

**HET VERHAAL VAN DE ONTWIKKELING MOET CENTRAAL STAAN,
EN DUS NIET: ONS PROGRAMMA... WIJ MOETEN... HET GEDRAG VAN UW KIND IS NIET...
DAARVOOR MOETEN WE BETER ZICHT HEBBEN OP HET STARTPUNT...
EN DUS STARTEN WIJ, WAAR JIJ NU STAAT**

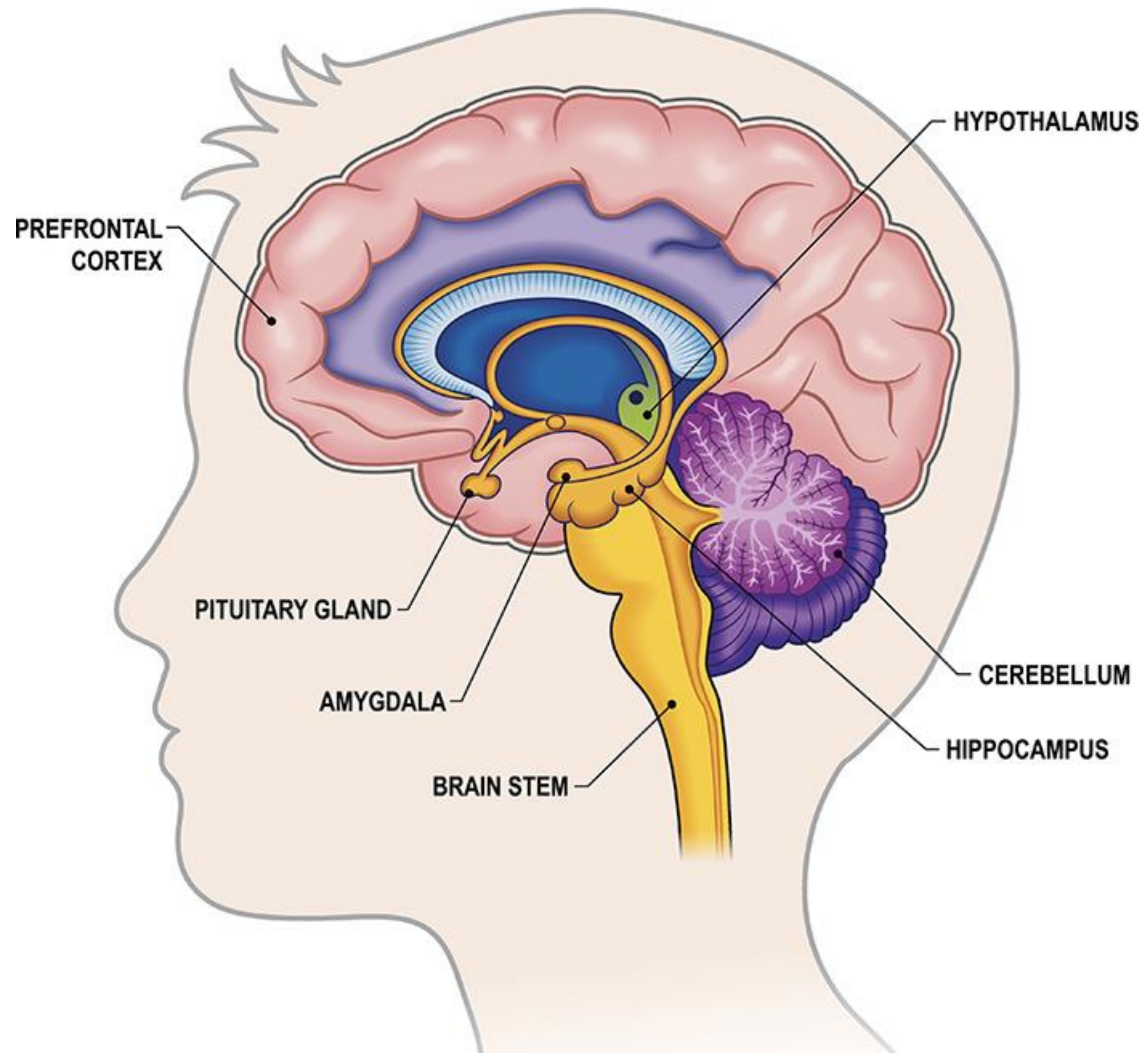
**PROF. EN DR. PETER ADRIAENSSENS
ZORGTWEEDAAGSE OOSTENDE 8/02/2024**

Co-regulatie

Zelfregulatie-regulatie

Wist je dat zelfregulatie eigenlijk niet bestaat:
het is immers het resultaat van een geïnternaliseerde ervaring
van co-regulatie in relatie met de ander
- Binu Singh

Hoe (co-)reguleer jij?

- Humor inzetten
- Afleiden
- Rust overbrengen
- Geruststellen
- Ongemak, beleving, gevoel erkennen
- Dragend aanwezig zijn
- Samen zoeken naar oplossingen
- Verbinding maken
- Warme nabijheid bieden
- ...

STOP

Ik wacht

Ik reageer niet

Ik tel 1, 2, 3, 4

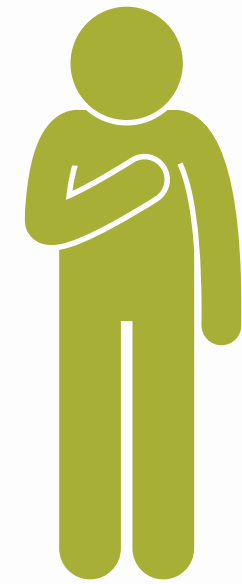

Van moeilijk gedrag naar signaalgedrag

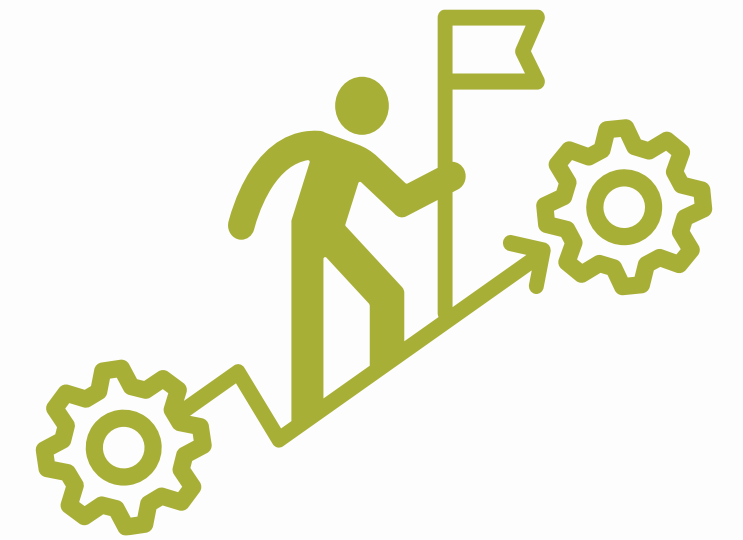
Stop

Voel

Denk

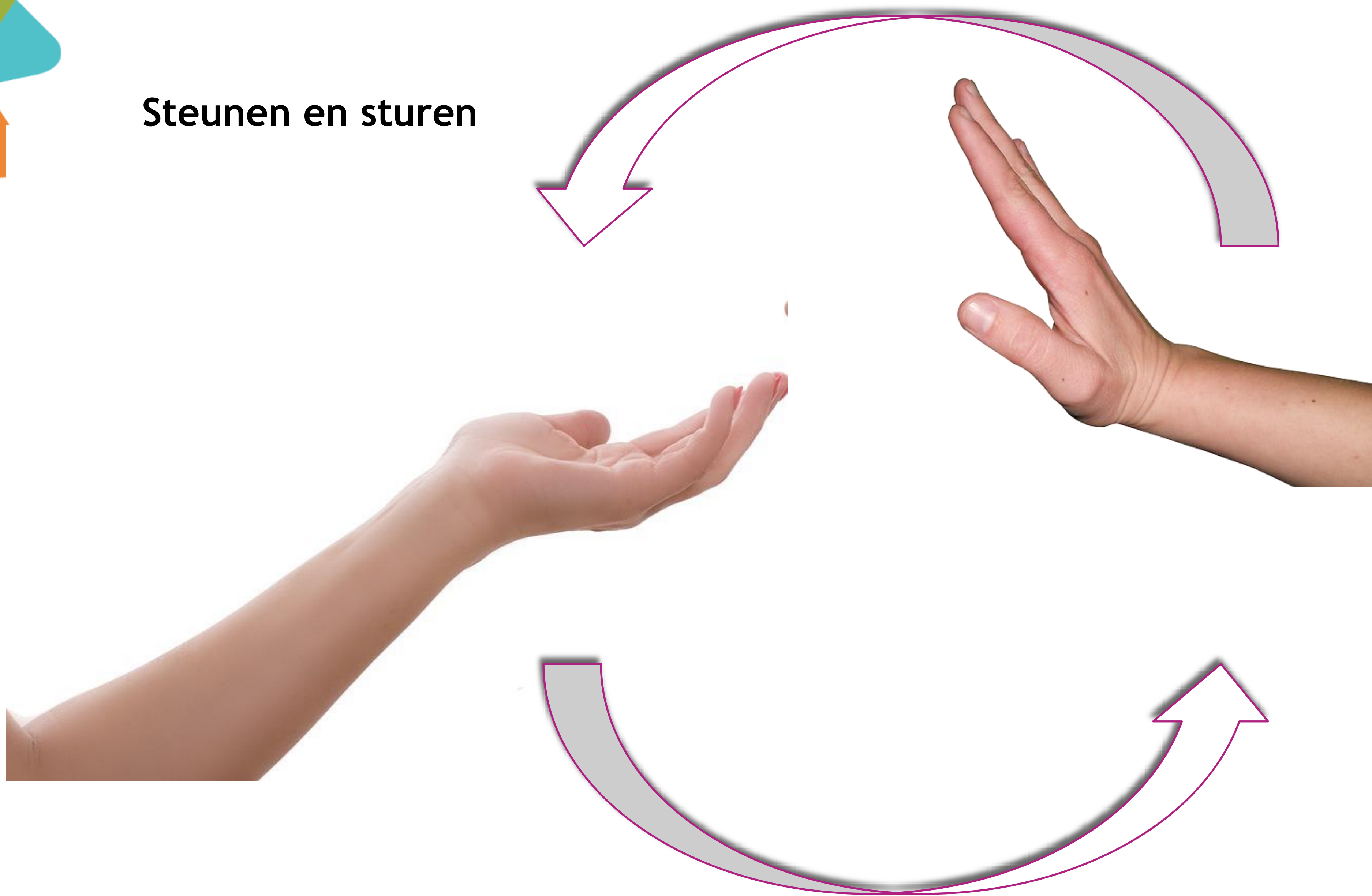

Doen

Steunen en sturen

Maatregelen

Begeleidende
maatregelen

Orde
maatregelen

Tucht
maatregelen

A wooden picture frame with a double-line border, containing text. The text is centered and reads: 'Afsprakenkader' followed by a bulleted list: '- Duidelijk' and '- Haalbaar'.

Afsprakenkader

- Duidelijk
- Haalbaar

1. Behapbaar aantal regels en afspraken die zinvol zijn
2. Maak deze eenvoudig gevisualiseerd zichtbaar
3. Zijn deze realistisch en haalbaar ,rekening houdend met de ontwikkelleeftijd, eigenheid en specifieke situatie van de kinderen
4. Stel prioriteiten
5. Hang gedragsregels op aan achterliggende waarden

Koop tijd

Ga in verbinding

Wees positief

Maak bij de start je verwachtingen duidelijk
Maak afspraken samen
Start streng en vier daarna de teugels

Blijf rustig en kordaat
Geef nooit straf tijdens de les of op het moment zelf
Wees heel zuinig met klassikale straffen
Vermijd escalatie
Benoem

Autoritair zijn werkt niet meer
Je eigen gedrag beïnvloedt het gedrag van de leerling
Gebruik humor
Visualiseer
Investeer in een relatiebeleid
Blijf in verbinding met persoon
Blijf kansen geven
Zet positieve verwachtingen in
Ondersteun

Bied kansen om fouten te herstellen
Kies een nuttige straf
Herformuleer
Je kan niet te veel belonen, wel te veel systemen hebben

Maak samen afspraken

Voorzie time-out

Werk aan herstel

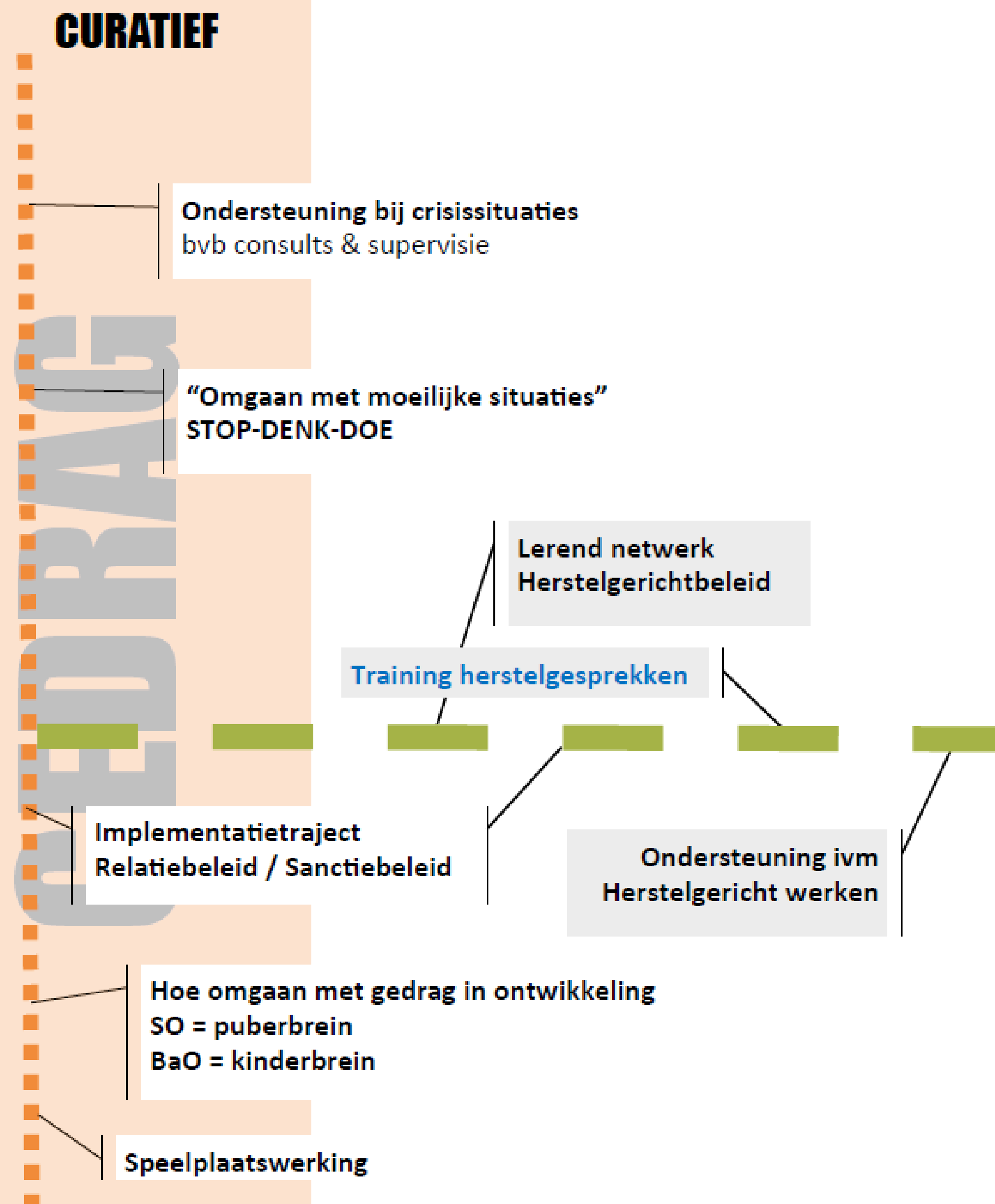

VERBINDEND WERKEN

CURATIEF

GEDRAG

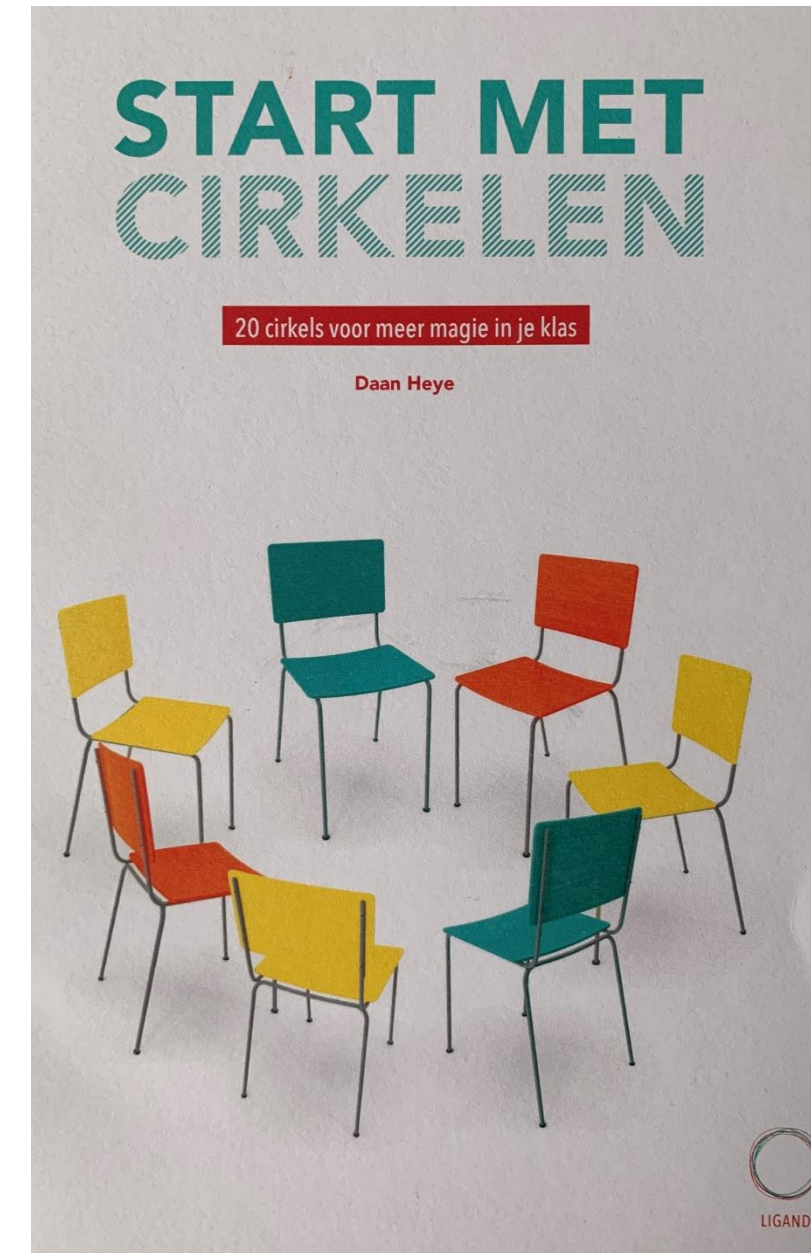

HERSTELGERICHT WERKEN

Lees je graag?

Katholiek Onderwijs Vlaanderen
Elke dag van het schooljaar voor jou klaar

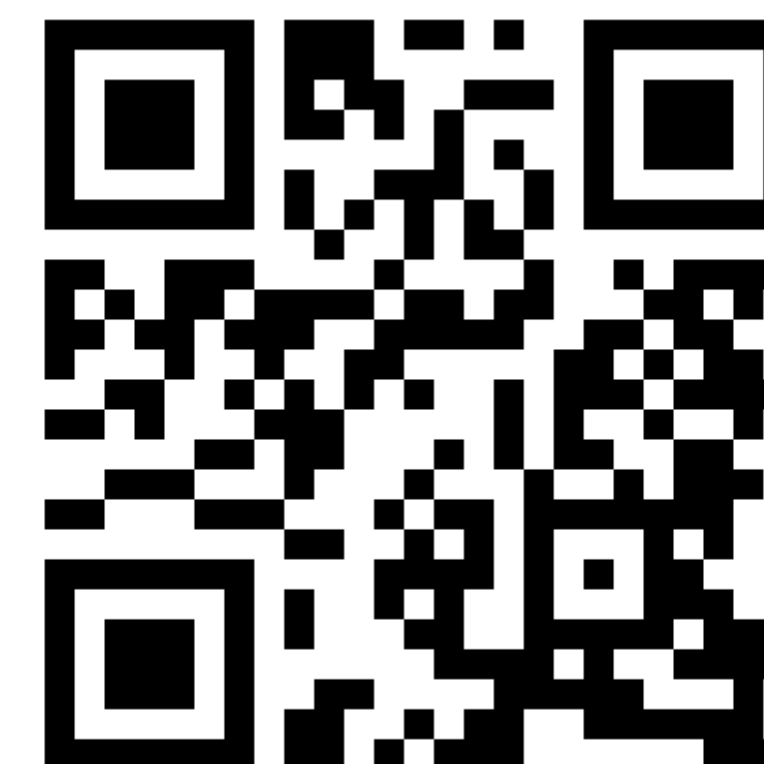
“begeleiding van de lerenden”

-

“Vademecum”

-

“Professionalisering”

[Pro-site nascholingsaanbod](#)

